

Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU2

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 19, som uppgår till ca 4,5 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Beslutsprocessen i riksdagen	4
Rambeslutsprocessen	4
Uppföljning av regeringens resultatredovisning	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19	6
Inledning	6
Utskottets bedömning	6
Redovisade tillkännagivanden	8
Propositionen	8
Utskottets bedömning	9
Statens budget inom utgiftsområde 19	10
Inledning	10
Propositionen	11
Motionerna	14
Utskottets ställningstagande	15
Särskilda yttranden	18
1. Statens budget inom utgiftsområde 19 (S)	18
2. Statens budget inom utgiftsområde 19 (V)	19
3. Statens budget inom utgiftsområde 19 (C)	20
4. Statens budget inom utgiftsområde 19 (MP)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Propositionen	23
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 19

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 19 punkt 1 och avslår motionerna

2022/23:1275 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:2091 av Elin Söderberg m.fl. (MP),

2022/23:2198 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) och

2022/23:2238 av Fredrik Olovsson m.fl. (S).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

Stockholm den 13 december 2022

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C)*, Fredrik Olovsson (S)*, Mats Green (M), Monica Haider (S)*, Jessica Stegrud (SD), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S)*, Isak From (S)*, Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V)*, Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP)*, Louise Eklund (L), Aida Birinxhiku (S)*, Lili André (KD) och Ulf Lindholm (SD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 19 Regional utveckling och fyra motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Beslutsprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 19 Regional utveckling för 2023 som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 4 534 201 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Näringsutskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 19 i enlighet med finansutskottets förslag.

Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har

beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter följer en redogörelse för de tillkännagivanden som regeringen redovisar i budgetpropositionen inom utgiftsområde 19. Sedan behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19

Inledning

Utskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen 2015 omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter utskottet har haft på resultatredovisningen. Hösten 2017 genomfördes därutöver en närmare uppföljning av ett anslag per utgiftsområde.

Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisades i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2021/22:NU1, bet. 2021/22:NU2, bet. 2021/22:NU3).

Utskottet har under hösten 2022 huvudsakligen fortsatt att följa upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter på resultatredovisningen som utskottet tidigare har framfört.

Utskottets bedömning

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen, enligt 10 kap. 3 § budgetlagen, i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat, och redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Utskottet konstaterar att riksdagens mål för utgiftsområde 19 är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113).

I likhet med tidigare år vill utskottet framhålla betydelsen av att resultatredovisningen i budgetpropositionen är klar och tydlig eftersom den utgör ett viktigt underlag för riksdagens beredning av statens budget. Enligt utskottets uppfattning bör resultatredovisningen utformas på ett sådant sätt att den bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de olika insatserna leder till. Sedan flera år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen och om hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas. Enligt utskottets uppfattning är denna dialog betydelsefull, och den har på flera sätt bidragit till att utveckla och förbättra den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. Utskottet välkomnar därför att regeringen anför att den avser att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen.

Utskottet vill i det följande lyfta några iakttagelser det har gjort vid genomgången av resultatredovisningen, som haft fokus på tidigare synpunkter från utskottet.

Utskottet konstaterar att regeringen efter en översyn tagit fram indikatorer för den övergripande hållbara utvecklingen i Sveriges län. Utskottet noterar att regeringen refererar till det utskottet har sagt om vikten av att regeringen tydligt beskriver och motiverar eventuella förändringar av indikatorer. Regeringen anför att den redovisar motiv till valda indikatorer och bedömningsgrunder som orsaker till förändringar där det är relevant. Regeringen konstaterar att målet kan följas upp på många olika sätt men bedömer att de indikatorer som har valts ger tillräcklig information för att kunna göra generella bedömningar av om målet för utgiftsområdet har uppfyllts. Utskottets bedömning är att regeringen är tydlig med när det förekommer respektive inte förekommer förändringar i indikatorer och bedömningsgrunder i jämförelse med tidigare. Utskottet noterar vidare att regeringen motiverar valda indikatorer och välkomnar att regeringen därtill diskuterar begränsningar med dessa. Utskottet har med hänsyn till den snäva tidsramen för beredningen av budgetpropositionen inte kunnat genomföra en djupare analys av valet av indikatorer, men noterar att det finns vissa begränsningar som kan ses som mer problematiska. Givet att indikatorerna är tänkta att användas långsiktigt kan det finnas skäl för utskottet att ytterligare analysera och överväga valet av indikatorer i ett annat sammanhang.

Utskottet har tidigare år noterat att regeringens tydliggörande hänvisningar i resultatredovisningen till specifika anslag blivit färre och framhåller att detta delvis gjort kopplingen mellan anslag, insats och bedömning mindre tydlig. Utskottet har därför anført att regeringen med fördel framöver på ett tydligare sätt bör ange i resultatredovisningen från vilket, eller vilka, anslag en insats finansieras. Utskottets bedömning är att det i förhållande till förra året har blivit bättre men att det kan bli ännu tydligare. Exempelvis framgår inte av avsnitten om regionalt utvecklingsarbete och regionalt kompetensförsörjningsarbete om det finns medel inom utgiftsområdet för att stödja regionerna i detta arbete.

Förra året framhöll utskottet vikten av att bedömningsgrunderna tydligt framgår för hur regeringen drar slutsatser om på vilket sätt specifika insatser har påverkat målpuppfyllelsen inom utgiftsområdet. Regeringen är tydlig med att den har noterat utskottets önskemål och anför att årets bedömning är ett svar på utskottets synpunkt. Utskottet noterar att regeringen i avsnittet om den övergripande utvecklingen i Sveriges län grundar bedömningen på utvecklingen av indikatorer på ett sätt som den inte gjorde tidigare. Avsnittet beskriver endast utvecklingen och är inte tänkt att knyta an till särskilda insatser inom utgiftsområdet. Regeringen är också tydlig med att insatser inom andra utgiftsområden är av betydelse för målpuppfyllelsen, och i enlighet med ett tidigare önskemål från utskottet fortsätter regeringen att redogöra för några insatser inom andra utgiftsområden som regeringen anser särskilt bidragit till målet. Utskottet noterar att avsnittet har en tydligare struktur än förra året

vilket har förbättrat läsbarheten. Vidare noterar utskottet att regeringen även i övriga avsnitt i resultatredovisningen mer systematiskt än tidigare knyter an bedömningarna till utvecklingen av indikatorer och insatser. Utskottets sammantagna bedömning är att regeringen har beaktat utskottets synpunkter och på ett tydligare sätt redogör för hur den har landat i sina bedömningar av målpuppfyllelsen.

Av propositionen framgår att det pågår ett utvecklingsarbete när det gäller den projektverksamhet som finansieras av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder, för att se över om det är möjligt att redovisa resultat kopplat till målet för politikområdet. Utskottet vill understryka vikten av att följa upp projektverksamheten gentemot målet för politikområdet och ser positivt på att det pågår ett sådant arbete.

Avslutningsvis vill utskottet påminna om att regeringen i oktober 2022 överlämnade skrivelsen Riksrevisionens rapport om den regionala utvecklingspolitiken (skr. 2022/23:5) till riksdagen. I sin rapport granskar Riksrevisionen bl.a. regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet. Utskottet kommer att behandla regeringens skrivelse senare under riksmötet.

Redovisade tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen, utgiftsområde 19, redogör regeringen för två tillkännagivanden som riksdagen gjort efter förslag från utskottet. Regeringen anger att båda tillkännagivandena är slutbehandlade. Dessa två tillkännagivanden är följande.

- Tillkännagivande om åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer (bet. 2021/22:NU10 punkt 1, rskr. 2021/22:87). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta följande åtgärder :
 - Snarast initiera en kartläggning i enlighet med det som utskottet har anfört över hur många drivmedelsstationer som ännu inte har gjort de nödvändiga uppdateringarna i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
 - Se över om statsstödsregler står i vägen för att möjliggöra utbetalningar till de som äger drivmedelsstationer i områden där servicen är gles.
 - Undersöka möjligheterna att göra förskottsutbetalningar för att ägare av drivmedelsstationer i områden där servicen är gles ska kunna göra nödvändiga uppdateringar av sin utrustning i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
 - Se över möjligheterna att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles som ännu inte har gjort eller bedöms hinna göra nödvändiga investeringar i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.

- Tillkännagivande om att regeringen bör se över och förtydliga ansvarsfördelningen mellan de förvaltande myndigheterna, regionerna och strukturfondspartnerskapen till den förestående programperioden (bet. 2020/21:NU12 punkt 2, rskr. 2020/21:173).

När det gäller tillkännagivandet om krav på drivmedelsstationer konstaterar regeringen att Tillväxtverket har genomfört en kartläggning av drivmedelsstationer som är belägna i områden där servicen är gles och som ännu inte genomfört de investeringar som krävs för att fortsätta bedriva verksamheten. För att kunna stödja de drivmedelsstationer som är i behov av stöd för att genomföra nödvändiga investeringar har regeringen beslutat om förordningen (2022:206) om statligt stöd till försäljningsställen för drivmedel i vissa landsbygdsområden. Statligt stöd får enligt förordningen lämnas till ett företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Förskottsutbetalningar får göras och får då avse högst 80 procent av det förväntade stödet. Det är möjligt att ansöka hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om tidsbegränsad dispens från kravet på tidpunkt för genomförandet. Stödet kommer att belasta anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. Regeringen bedömer att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

I fråga om tillkännagivandet om ansvarsfördelningen mellan olika aktörer har regeringen beslutat förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder. Förordningen reglerar den förestående programperioden och förtydligar ansvarsfördelningen mellan förvaltande myndigheter, regionerna och strukturfondspartnerskapen. Regeringen bedömer att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

När det gäller de tillkännagivanden som regeringen redovisar i budgetpropositionen vill utskottet påminna om att konstitutionsutskottet våren 2017 framhöll att det berörda utskottet lämpligen redovisar sin syn i samband med att regeringen i t.ex. budgetpropositionen redovisar sin behandling av ett tillkännagivande (bet. 2016/17:KU21).

Utskottet kan mot denna bakgrund konstatera att regeringen i budgetpropositionen, utgiftsområde 19 Regional utveckling, lämnar en redogörelse för två tillkännagivanden och att regeringen gör bedömningen att dessa är slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömning när det gäller tillkännagivandena och betraktar således de två tillkännagivandena som slutbehandlade.

Statens budget inom utgiftsområde 19

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 19 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

Den 13 december 2022 förväntas riksdagen fatta beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2023 och en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2024–2025.

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	V	C	MP
2023 (föreslagen utgiftsram)	4 534	±0	+70	±0	+567
2024 (utgiftsberäkning)	3 819	±0	+70	±0	+567
2025 (utgiftsberäkning)	4 088	±0	+30	±0	+567

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utveckling för 2023 och motsvarande beräkningar för 2024–2025. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek redovisas i partimotionerna 2022/23:1299 (V) och 2022/23:2275 (MP). I partimotionerna 2022/23:2074 (S) och 2022/23:2180 (C) redovisas ingen avvikande uppfattning mot regeringens när det gäller utgiftsramens storlek. Av tidsskäl har finansutskottet inte berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) eller de motioner som har väckts om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Finansutskottet justerade sitt betänkande om utgiftsramarna (bet. 2022/23:FiU1) den 12 december 2022.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling fastställs av riksdagen till 4 534 201 000 kronor för 2023 i enlighet med vad finansutskottet har föreslagit (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1).

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. Den utgiftsram som regeringen föreslår fördelas på fyra anslag. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2022/23:2238 (S), 2022/23:1275 (V), 2022/23:2198 (C) och 2022/23:2091 (MP). Enligt förslaget i propositionen kompletteras två av anslagen inom

utgiftsområdet med beställningsbemyndiganden för att regeringen ska kunna ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren, vilket framgår av bilaga 3.

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning så som det beskrivs i budgetpropositionen. Efter det redovisas vad regeringen anför om politikens inriktning. Därefter redovisas regeringens överväganden om vart och ett av de fyra anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndigandena. Slutligen refereras de motioner som innehåller förslag som direkt gäller anslagen eller som bedöms kunna påverka de föreslagna anslagen.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning. De statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål anges i tabell 2.1 i propositionen.

Politikens inriktning

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 19 Regional utveckling att utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska stärkas. Regeringen betonar att det är viktigt med en god tillgång till kommersiell och offentlig service, finansiellt kapital, kultur, vård, utbildning och kompetens och att ett jämställdhetsperspektiv integreras. Vidare behövs ett tryggt och stabilt energisystem, och rättsväsendet ska vara tillgängligt i hela landet. Regeringen framhåller att utbyggnaden och underhållet av samhällsviktig infrastruktur, som etablering av bredband och underhåll av vägar, ska intensifieras. Därtill ska villkoren för att bo, verka och leva i hela Sverige förbättras och kostnaderna för resande ska minska. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften, skapa jobb och bidra till gröna innovationer och därmed till omställningen till en hållbar utveckling.

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken menar regeringen att det behövs en bredd av insatser inom många utgifts- och politikområden. Vikten av en tvärspektoriell styrning av resurser och ett territoriellt perspektiv betonas. Regeringen framhåller också betydelsen av samordning mellan statliga myndigheter och en väl fungerande samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner samt samråd med näringsliv och civila samhällets organisationer. För att främja möjligheterna till att insatser kompletterar varandra och skapar synergier anger regeringen att den regionala utvecklingspolitiken ska vara samordnad med landsbygdspolitiken, politiken för hållbar stadsutveckling och miljöpolitiken samt övriga berörda politikområden.

De utmaningar som finns i respektive län kan enligt regeringen vara utgångspunkt vid den långsiktiga fördelningen av medel från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder mellan länen. Hänsyn bör även tas till medfinansiering av Europeiska regionala utvecklingsfonden och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Regeringen vill även se en förenklad hantering av stöd till kommersiell service. För att minska antalet åtgärder och därmed komplexiteten inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken och för att undvika parallella stödformer för kommersiell service avsätter regeringen medel för nationell hantering av stöd till kommersiell service. Enbart Tillväxtverket, Gotlands kommun och regionerna kommer att ansvara för stöden fr.o.m. 2023.

Regeringen framhåller därutöver att den regionala utvecklingspolitiken och det svenska genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade. I Sverige ska Europeiska regionala utvecklingsfonden bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling genom att stödja den regionala utvecklingskraften, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning. Fonden kommer att genomföras i åtta regionala och ett nationellt program. Sverige deltar också inom ramen för fonden i tolv Interregprogram som syftar till att främja samarbete över nationsgränser och därmed bidra till en integrerad och hållbar regional utveckling i Sveriges närområde. Fonden för en rättvis omställning förväntas bidra till omställningen av stålindustrin i Norrbottens län, metallindustrin i Västerbottens län och mineralindustrin i Gotlands län och kommer huvudsakligen att riktas mot anläggningar som har stora utsläpp så att substantiella minskningar av växthusgaser är möjliga.

Därutöver anger regeringen att medel som återförts till statens budget från finansieringsinstrument, som delvis finansierats av Europeiska regionala utvecklingsfonden, ska användas för det ursprungliga ändamålet inom ramen för ordinarie budgetprocess, vilket är till förmån för små och medelstora företag och finansieringsinstrument. Under kommande år förväntar sig regeringen sådana återflöden till statens budget. Regeringen anser att det behöver etableras en långsiktig struktur för hur återflödena ska hanteras med hänsyn till riskkapitalfondernas ändamål och finansiering.

Anslag och bemyndiganden för 2023

Regeringen föreslår att drygt 4,5 miljarder kronor anvisas till utgiftsområde 19 Regional utveckling för 2023. Hur beloppen fördelas på de olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För två av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3.

I det följande redogörs för regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för 2023 för utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och

garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet. Dessutom får anslaget användas för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar. Anslaget föreslås minskas med 40 miljoner kronor för att korrigera anslagets nivå till behovet av medel för riskkapitalfinansiering fond-i-fond. Vidare föreslås anslaget minskas med 360 miljoner kronor. På grund av en försenad start av programgenomförandet av Fonden för en rättvis omställning programperioden 2021–2027 behöver medfinansieringen minskas jämfört med tidigare beräkningar. Därutöver anger regeringen att det i budgetpropositionen för 2022 avsattes medel för åren 2023–2027 för åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitikens (GJP) andra pelare och för åtgärder i nationellt genomförande som kompletterar GJP. Främjande av kommersiell service tillhör den senare kategorin. I årets budgetproposition föreslås fördelningen av avsatta medel på berörda anslag. Fördelningen innebär att anslaget ökas med drygt 92 miljoner kronor 2023. Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel minskas med motsvarande belopp. Regeringen föreslår att drygt 1 993 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Vidare begär regeringen ett bemyndigande om att under 2023 för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 840 miljoner kronor 2024–2030. Regeringen framhåller att den övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför enligt regeringen små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. Slutåret för bemyndigandet har ändrats till 2030 och anledningen är dels att det ska vara möjligt att fatta långsiktiga beslut, dels att det ska ligga i linje med slutåret för bemyndigandet för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027.

Anslaget 1:2 Transportbidrag får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Anslaget föreslås ökas med 50 miljoner kronor 2023 till följd av förväntade högre utgifter för godstransporter. Regeringen föreslår att drygt 450 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020. För att anpassa anslagets nivå

till förväntade utgifter minskas anslaget med 112 miljoner kronor 2023. Regeringen föreslår att 1 440 miljoner kronor anvisas till anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden för perioden 2014–2020.

Anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning för programperioden 2021–2027. För att anpassa anslagets nivå till förväntade utgifter minskas anslaget med 460 miljoner kronor 2023. Regeringen föreslår att 650 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Därtill begär regeringen ett bemyndigande om att under 2023 för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 900 miljoner kronor 2024–2030. Regeringen anför att verksamheten inom Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår.

Motionerna

I partimotion 2022/23:1275 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen. Av tabellen framgår att anslagsnivån för utgiftsområdet uppgår till 4 604 201 000, vilket är 70 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. Motionärerna föreslår ett riktat stöd i form av ett bidrag till ökad turism för kommuner med en hög andel urskog. Förslaget innebär en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder om 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare föreslår motionärerna en insats kopplat till det särskilda driftsstödet i utsatta och sårbara områden med syftet att möjliggöra insatser för modernisering och digitalisering. Förslaget innebär en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder om 40 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

I kommittémotion 2022/23:2238 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) efterfrågas ett tillkännagivande om det som anförs i motionen om inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken. Motionärerna framhåller bl.a. att hela Sverige ska få möjlighet att utvecklas utifrån sina unika förutsättningar och att den regionala utvecklingspolitiken behöver gå i samklang med många andra politikområden för att Sverige ska kunna leda den gröna industriella revolutionen och skapa tusentals nya jobb. I motionen presenteras även en tabell med anslagsförslag för utgiftsområde 19 Regional utveckling 2023, och av tabellen framgår att motionärerna inte föreslår några ändringar av anslagen i jämförelse med budgetpropositionen.

I kommittémotion 2022/23:2198 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen. I tabellen finns inte några förslag till ändringar av anslagen i jämförelse med budgetpropositionen.

I kommittémotion 2022/23:2091 av Elin Söderberg m.fl. (MP) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell A i motionen. Enligt motionärerna bör de totala utgifterna för utgiftsområdet uppgå till 5 101 201 000 kronor, vilket är närmare 600 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår. Motionärerna föreslår att anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder ökas med 567 miljoner kronor för en satsning på bl.a. kompetensförsörjning och personalförsörjning som möter de behov som uppstår till följd av klimatomställningen i lands- och glesbygd. Vidare ska de avsatta medlen kunna användas till insatser som syftar till att förbättra förutsättningarna för att bo och verka i lands- och glesbygd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att budgetpropositionen för 2023 bygger på en politisk överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Vidare vill utskottet uttala sitt stöd för den inriktning på politiken som ligger till grund för anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och som beskrivs i budgetpropositionen. Utskottet delar regeringens uppfattning om att förutsättningarna för att bo, verka och leva i hela landet behöver förbättras. Det är således centralt att stärka utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder. Alla människor ska kunna känna delaktighet, påverka sin livsmiljö, forma sina liv och få tillgång till utvecklingsresurser utifrån sina förutsättningar oavsett var i landet de bor. Det är vidare viktigt med en god tillgång till kommersiell och offentlig service, finansiellt kapital, kultur, vård, utbildning och kompetens och att ett jämställdhetsperspektiv integreras. Tillgänglighet till rättsväsendet samt ett tryggt och stabilt energisystem behövs också i hela Sverige. Dessutom är tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet grundläggande för den regionala utvecklingen. Utbyggnaden och underhållet av samhällsviktig infrastruktur, som etablering av bredband och underhåll av vägar, ska intensifieras, och därtill ska kostnaderna för resande minska. Utskottet vill också betona betydelsen av att näringslivet ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften, skapa jobb och bidra till gröna innovationer och därmed till omställningen till en hållbar utveckling. Utskottet instämmer därför i det som regeringen anför om att den regionala utvecklingspolitiken omfattar fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområdet och att det är viktigt att insatser inom detta och andra politikområden, såsom landsbygdspolitiken och politiken för hållbar stadsutveckling, kompletterar varandra och bidrar till att synergier skapas.

Utskottet noterar att regeringen även framhåller att Sverige står inför stora samhällsutmaningar som påverkar alla delar av landet. Det gäller bl.a. demografiska förändringar, miljöproblem och klimatförändringar, behov av social sammanhållning, kompetensförsörjning och en stark välfärd i hela landet. För att möta dessa utmaningar är det utskottets uppfattning, i likhet med vad som framförs i budgetpropositionen, att det krävs en regional utvecklingspolitik där

hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder. Den regionala utvecklingspolitiken är en viktig del i att stärka Sverige. Ju fler delar av landet som är utvecklingskraftiga och hållbara, desto starkare blir Sverige.

Den regionala utvecklingspolitiken och det svenska genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade. Utskottet noterar att en rad EU-instrument inrättats för programperioden 2021–2027, däribland Fonden för en rättvis omställning. Utskottet ser positivt på det som regeringen anför om att Europeiska regionala utvecklingsfonden i Sverige ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling genom att stödja den regionala utvecklingskraften, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning. Fonden kommer att genomföras i åtta regionala och ett nationellt program. Vidare deltar Sverige inom ramen för fonden i tolv Interregprogram som syftar till att främja samarbete över nationsgränser och därmed bidra till en integrerad och hållbar regional utveckling i Sveriges närområde. Utskottet konstaterar också att fonden för en rättvis omställning förväntas bidra till omställningen av stålindustrin i Norrbottens län, metallindustrin i Västerbottens län och mineralindustrin i Gotlands län och kommer huvudsakligen att riktas mot anläggningar som har stora utsläpp så att substantiella minskningar av växthusgaser är möjliga.

Mot bakgrund av det som utskottet anfört om politikens inriktning för utgiftsområdet ser utskottet ingen anledning att som efterfrågas i motion 2022/23:2238 (S) rikta ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken.

I motionerna 2022/23:1275 (V) och 2022/23:2091 (MP) föreslås ökningsar av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. I den förstnämnda motionen föreslås insatser för att dels främja turism i kommuner med hög andel urskog, dels modernisera och digitalisera lanthandeln. Utskottet anser att en naturbaserad turism är en betydelsefull del av besöksnäringen genom den sysselsättning och de bidrag till den lokala ekonomin och platsutvecklingen som denna turism skapar. Vad gäller stöd till lanthandeln kan utskottet konstatera att det finns ett särskilt driftstöd fr.o.m. 2018 för butiker i lands- och glesbygd. Regeringen anger i propositionen att nedläggningen av butiker som beviljats särskilt driftsstöd i dessa serviceglesa områden har avstannat. I den sistnämnda motionen föreslås bl.a. insatser för kompetensförsörjning och personalförsörjning i lands- och glesbygd. Utskottet kan konstatera att regeringen anger att kompetensförsörjning och kompetensutveckling är ett strategiskt område för det regionala utvecklingsarbetet. Exempelvis ska regionerna och Gotlands kommun fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. Utskottet delar regeringens bedömning att det ger regionerna goda förutsättningar för ett långsiktigt och tydligt arbete inom detta strategiska område. Utskottet ser därför inget skäl att påtala det motionärerna efterfrågar till regeringen.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och syftar till att stärka den lokala och regionala utvecklingskraften för en hållbar utveckling i hela landet. Därmed tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och avstyrker motstående förslag i motionerna. Utskottet förordar vidare att riksdagen godkänner de bemyndiganden inom utgiftsområdet som regeringen föreslagit i budgetpropositionen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 19 (S)

Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074 (S). Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 1 och 5 i det betänkandet. Motionen innehåller dock inga avvikelser gentemot budgetpropositionen när det gäller anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Vi vill dock i det här särskilda yttrandet redovisa vår uppfattning om politikens inriktning, som även framgår av motion 2022/23:2238 (S) och som gäller det aktuella utgiftsområdet.

När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet anser vi att den regionala utvecklingspolitiken ska möjliggöra för hela Sverige att leva och växa. Staten har ett grundläggande ansvar att skapa goda förutsättningar för människor och företag att leva och utvecklas i hela Sverige och det är centralt att politiken som bedrivs stärker och tar till vara den utvecklingskraft som finns runt om i Sverige. Klyftorna mellan stad och land behöver minska, och jämlikheten mellan landsbygder och städer behöver öka. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle där välfärden levererar och det blir viktigt att möta tuffa tider tillsammans. För att möta de utmaningar som samhället står inför behöver varje landsända få möjlighet att utvecklas utifrån sina unika förutsättningar. Samtidigt krävs en mer närvarande stat i form av en stark välfärd, en likvärdig skola och myndighetsnärvaro som kan skapa trygghet och goda utvecklingsmöjligheter. Jämlikheten och tilltron till staten minskar när det tillåts råda lärarbrist i små glesbygdskommuner, medan ytterligare vinstdrivande friskolor etablerar sig i storstäderna. På samma sätt blir det ett växande demokratiskt problem när privatiseringar och marknadskrafter tillåts skapa en orättvis tillgång på allt från apotek, till bilprovning och paketutdelning. Det är centralt att både offentlig och kommersiell service är tillgänglig i hela landet. Det stöd till dagligvarubutiker som den tidigare regeringen införde bromsade lanthandelsdöden och driftstödet borde därför bevaras. Man ska oavsett om man bor i glesbygd, landsbygd eller storstad ha ett rimligt avstånd till att kunna köpa mat eller hämta ut apoteksvaror. Därtill behöver även de delar av fordonsbesiktningen som utgör myndighetsutövning tillgängliggöras i större delar av landet.

Vidare menar vi att den regionala utvecklingspolitiken behöver vara i samklang med andra politikområden för att Sverige ska kunna leda den gröna industriella revolutionen och skapa tusentals nya jobb. Inte minst anser vi att en fungerande arbetskrafts- och kompetensförsörjning är en viktig del i en kraftfull regional tillväxtpolitik. Sverige behöver också öka takten i klimatomställningen för att bygga ett hållbart samhälle som samtidigt skapar gröna jobb i hela landet.

Regionalfondsprogrammen är viktiga för stora delar av Sverige. Vi anser att de program som den tidigare regeringen har sjösat fram till 2027 bör fullföljas. Likaledes är det viktigt att Fonden för en rättvis omställning fortsätter att användas för att understödja den gröna industriella revolutionen i de särskilt utpekade regionerna.

2. Statens budget inom utgiftsområde 19 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Riksdagen väntas den 13 december 2022 fastställa att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional utveckling inte får överstiga 4 534 201 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reservera mig till för mån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör dessutom ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen och väljer i stället att i detta särskilda yttrande redovisa Vänsterpartiets politik för utgiftsområdet. Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299 (V). Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 2 och 6 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 19 läggs fram i motion 2022/23:1275 (V).

När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområde 19 Regional utveckling kan jag konstatera att Sverige präglas av stora och växande regionala skillnader. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna, samtidigt som landsbygden, bruksorterna och förorterna lämnas efter. Detta svikna Sverige är en effekt av politiska beslut, och det har funnits en övertro på marknadslösningar som bara har flyttat arbetstillfällena från glesbygd och förorter. Jag vill att alla ska ha både rätten och möjligheten att bo där de själva önskar i Sverige. För det behövs en övergripande strategi som bygger på långsiktig tillväxt, högre och mer jämnt fördelad sysselsättning och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Viktigt för en positiv utveckling av både landsbygden och storstädernas förorter är en aktiv, långsiktig regionalpolitik som ger kommunerna likvärdiga möjligheter och garanterar service, utbildning och infrastruktur i hela landet. Dessutom måste människor ges möjlighet till reellt inflytande över sin vardag. Det handlar dels om makt och fördelning av resurser, dels om att mobilisera den utvecklingskraft som finns i hela landet.

När det gäller anslagen för utgiftsområdet hade jag velat se en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder med totalt 70 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023. Jag hade velat se ett stöd på 30 miljoner kronor till kommuner för att främja en ökad turism. Besöksintresset för skyddade områden växer, samtidigt som många glest befolkade kommuner har en negativ utveckling av sysselsättningen och skatteintäkterna. Ofta är fallet så att dessa kommuner bär ett betydande ansvar för de kollektiva nyttor som ges av skyddade skogar med höga naturvärden. Jag anser därför att dessa kommuner bör kompenseras genom ett statligt stöd för turistsatsningar. Vidare hade jag velat se en ökning med 40 miljoner kronor för att främja lanthandeln. Jag anser att den lokala kommersiella servicen på landsbygden behöver stärkas och menar därför att det bör göras en satsning i anslutning till det särskilda driftsstödet i utsatta och sårbara områden. Stödet skulle kunna användas för att möjliggöra insatser för att modernisera och digitalisera lanthandeln under en två-års-period.

3. Statens budget inom utgiftsområde 19 (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Centerpartiets partimotion 2022/23:2180 innehåller inga skarpa anslagspåverkande förslag inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade budgetförslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. I den nämnda motionen och i motion 2022/23:2198 (C) som gäller det aktuella utgiftsområdet beskrivs inriktningen för den långsiktiga politik som jag ämnar verka för. I detta särskilda yttrande vill jag dock kort redovisa min uppfattning om politikens inriktning.

Sveriges landsbygder är fantastiska. Här finns företagsamheten, skogarna, mineralerna och åkrarna som gör Sverige rikt. Här finns också platser och miljöer för nya upplevelser och en chans för återhämtning. Den svenska landsbygden är unik och lockar varje år till sig allt fler besökare från hela världen. Samtidigt står den svenska landsbygden inför en rad olika utmaningar. Mycket kan bli bättre men för det krävs rätt politiska beslut på nationell, regional och lokal nivå. Enligt min uppfattning är det angeläget att sådana politiska beslut tas så att villkoren för att leva på landsbygden förbättras. Det ska gå att bo, leva och arbeta i hela Sverige. Jag och andra företrädare för Centerpartiet har bl.a. i motion 2022/23:1672 (C) lagt fram förslag till insatser för att stärka lands- och glesbygden, och dessa förslag kommer att hanteras senare under innevarande riksmöte. Det handlar bl.a. om att möta problemen med att lagar och regler inte är anpassade efter den verklighet som människor och företag på landsbygden lever och verkar i. Vidare handlar det om behovet av att skapa

likvärdiga villkor i hela landet och reducera skillnaderna mellan stad och landsom skillnaderna mellan olika landsbygder.

När det gäller politikens inriktning för utgiftsområdet anser jag att politiken ska utgå från regionala behov, och de regionala utvecklingsmedlen ska i första hand hanteras av regionerna och inte centralt på nationell nivå. Samtidigt ska politiken bidra till nationella mål. Regelverken för de regionala företagsstöden och transportbidraget behöver bli bättre anpassade för mindre företag och de ska tydligare bidra till ökad hållbarhet och jämställdhet.

Vad gäller EU:s sammanhållningspolitik är det min uppfattning att hög måluppfyllelse och ett förenklat genomförande är viktiga utgångspunkter för arbetet. För att minska den nationella administrationen och förenkla för dem som ansöker om finansiering menar jag därför att Sverige bl.a. bör verka för att förvaltningen av strukturfonderna samlas till en myndighet.

Jag vill även framhålla regionernas insatser för att upprätthålla en tillfredsställande tillgång till kommersiell service, vilket är av stor vikt för livskraftiga samhällen. Den lokala butiken eller drivmedelsstationen är ofta en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera och locka till sig invånare, företag och besökare. Centerpartiet var därför under alliansregeringen med och väsentligt ökade de offentliga satsningarna på stöd till kommersiell service på landsbygden. Sådana satsningar behövs även fortsättningsvis.

4. Statens budget inom utgiftsområde 19 (MP)

Elin Söderberg (MP) anför:

Riksdagen väntas den 13 december 2022 fastställa att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional utveckling inte får överstiga 4 534 201 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen och väljer i stället att i detta särskilda yttrande redovisa Miljöpartiets politik när det gäller utgiftsområdet. Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 4 och 8 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 19 läggs fram i motion 2022/23:2091 (MP). I detta särskilda yttrande vill jag dock kort redovisa min uppfattning om politikens inriktning och Miljöpartiets budgetförslag som nu avvisas.

Det pågår en urbaniseringstrend som leder till att en lägre andel av befolkningen lever och verkar i lands- och glesbygd. Samtidigt är alla beroende av varandra, och de samhällsnyttor som skapas i lands- och glesbygden kan inte skapas i städer och vice versa. Tyvärr kan jag konstatera att klyftorna mellan stad och landsbygd under alltför lång tid har ökat i Sverige. Detta har lett till de ojämlika villkor och förutsättningar som finns i dag, och som innebär

förlorade möjligheter för såväl individer som samhället i stort. Det är min uppfattning att samhället ska finnas till för landets alla invånare och ge alla människor de rätta förutsättningarna för att utvecklas samt en likvärdig tillgång till välfärd och samhällsservice. Jag och andra företrädare för Miljöpartiet har bl.a. i motion 2022/23:2171 (MP) lagt fram förslag till insatser för att stärka lands- och glesbygden och dessa kommer att hanteras senare under innevarande riksmöte. Det gäller exempelvis förslag om att förbättra förutsättningarna för såväl företag som privatpersoner på lands- och glesbygd som har svårt att få lån till investeringar. Vidare menar jag att tillgängligheten till statens samhällsservice behöver vara likvärdig i hela landet. Statliga myndigheter bör vidta åtgärder för att säkra god tillgänglighet i hela landet utifrån sina verksamheter. Lokala servicekontor bör byggas ut för att samordna offentlig och kommersiell service och bidra med stöd och rådgivning.

När det gäller inriktningen för utgiftsområde 19 Regional utveckling anser jag att fokus bör ligga på att ge Sveriges landsbygder goda förutsättningar att utveckla affärsmodeller och verksamheter som bidrar till en hållbar samhällsutveckling och uppfyllandet av Sveriges miljö- och klimatmål.

Avslutningsvis vill jag, när det gäller fördelningen av medel för anslagen inom utgiftsområdet, framhålla min uppfattning att anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder borde ha ökats med 567 miljoner kronor. De extra tilldelade medlen borde gå till satsningar på kompetensförsörjning och personalförsörjning som möter de behov som uppstår till följd av en snabb utveckling i och med klimatomställningen, samt till personalförsörjning i lands- och glesbygd. Vidare skulle medlen kunnat användas till insatser som syftar till att förbättra förutsättningarna för att bo och verka i lands- och glesbygd.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt uppställningen i propositionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:1275 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2091 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell A i motionen.

2022/23:2198 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2238 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	1 993 337	±0	70 000	±0	567 000
1:2 Transportbidrag	450 864	±0	±0	±0	±0
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 440 000	±0	±0	±0	±0
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	650 000	±0	±0	±0	±0
Summa för utgiftsområdet	4 534 201	±0	70 000	±0	567 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	3 840 000	2024–2030
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	3 900 000	2024–2030